

STATSBUDSJETTET

Torbjørn Røe Isaksen (H) ønsker seg norsk klimaforskning i verdenstoppen:

Går til forskerne

Norsk forskning skal både løse klimaproblemet og være best i verden. – Da risikerer man å skyve politikernes ansvar over på forskerne, mener innovasjonsforsker Mads Dahl Gjefsen.

AKADEMIA

Av Mirjam Sorge Folkvord

Onsdag la kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen fram regjeringens langsiktige plan for forskning og høyere utdanning.

I årene som kommer vil regjeringen satse på klima- og miljøteknologi, samarbeid med næringsliv og innovasjon. Det skal etter planen bidra til kommersialisering og en mer effektiv velferdsstat.

– Skyver fra seg ansvar

Forsknings-Norge har reagert positivt på planens langsiktighet og at de samlede bevilgningene øker, men reaksjonene på det konkrete innholdet og planens funksjon er mer blandede.

Ved Senter for Teknologi, innovasjon og kultur i Oslo forsker stipendiat **Mads Dahl Gjefsen** på forholdet mellom kunnskap, teknologi og politisk handling.

– Langtidsplanen kan ha den tvilsomme politiske funksjonen at det signaliserer regjeringens verdigrunnlag,

FAKTA

Langtidsplan for forskning:

■ Regjeringens plan for forskning og høyere utdanning, lagt fram av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) onsdag.

■ Innebærer flere penger til forskning, med en realvekst på om lag to prosent.

■ Hovedsatsingene er havforskning, klima og miljøteknologi, fornyelse i offentlig sektor og næringsliv – samt å dyrke fram flere toppforskere.

SKYVER ANSVARET: Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) og regjeringen gir politisk ansvar til forskningsverdenen, hevder Mads Dahl Gjefsen ved Universitet i Oslo. Her er Isaksen flankert av rektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus, Kari Toverud Jensen, og statsminister Erna Solberg (H).

FOTO: HÅKON MOSVOLD LARSEN, NTB SCANPIX

men samtidig gir inntrykk av at det er kunnskapsmangel og ikke politisk handling som står i veien for endring, sier han, og peker på vektleggingen av klimateknologi som et eksempel.

Under framleggingen av planen trakk Røe Isaksen nettopp fram klimafeltet som ett av de viktigste feltene for forskning for å sikre gode politiske avgjørelser. Gjefsen er tvilende til strategien.

– Ingen er politisk *imot* ambisiøse investeringer i forskning, og de kan lett forsvares ved å peke på samfunnsutfordringene vi står overfor.

Han mener at en stadig henvisning til at man trenger mer kunnskap, kan undergrave insentivene for politisk handling i nåtid.

– Slik delegerer temaer ut av den politiske sfæren, og ansvar overføres til forskningsverdenen. Det oppstår en fare for å skyve problemene foran seg ved å trenere nødvendige avgjørelser. Isteden viser man til at forskning som skal gi den nødvendige kunnskapen tar tid.

I planen ligger også en sterk satsing på at flere fors-

kningsmiljøer skal bli ledende på sine felt.

Vil toppe lagene

– Skal vi få flere verdensledende fagmiljøer, må vi satse og prioritere. Vi trenger topp utstyr, miljøer, staber, også for å tiltrekke oss de beste folkene. Bare se på ekteparet Moser, sier Isaksen.

Han ønsker også at næringslivet selv skal se det økonomiske potensialet i forskning og forske mer selv.

– Det er vi helt avhengige av. Ikke bare for å sikre kommersialisering, men for at nye teknologier tas i bruk i samfunnet. Han tror ikke vridningen mot nytte for næringslivet og innovasjon skaper problemer.

– Heldigvis tror jeg at de i akademia som oppfatter samarbeid med næringslivet som noe problematisk er en utdøende rase.

Mener det er urealistisk

– Det en voldsom fascinasjon for internasjonale rangeringer. Skal vi avgjøre hvilken

forskning som får offentlig finansiering ved å stille spørsmålet «kan dette prosjektet gjøre oss internasjonalt ledende?» spør Knut Kjeldstadli.

Han er professor i historie ved Universitetet i Oslo og en kjent kritiker av kommersialisering av forskning og høyere utdanning.

Kjeldstadli mener en elitetilnærming til norsk forskning er både urealistisk og lite samfunnsnyttig. – Er det egentlig et mål å være verdensledende på alt mulig? En annen inngang er å spørre hva verden og det norske samfunnet trenger, hva er egentlig behovet? Til å gjøre det trenger vi kompetente forskere som har innsikt til å løse problemer og kan følge med i forskningsfronten og nyttiggjøre seg denne kunnskapen.

Som Isaksen henviser han til de ferske nobelprisvinnerne ekteparet Moser ved NTNU.

– Det er flott om det kommer slike gjennombrudd.

Mads Dahl Gjefsen

Men tanken om at for eksempel Universitetet i Oslo naturlig skal være verdensledende, mangler hold. Da måtte en mene at genifrekvensen er spesielt høy på østlandsområdet.

Kjeldstadli mener også at fokuset på rangeringer slår skjevt ut mellom de forskjellige fagretningene.

– I de «harde fagene», som naturvitenskap, medisin eller matematikk er forskningsfronten langt mer entydig og internasjonal. Humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag er ofte mer betinget av den lokale konteksten. Kriteriet for om denne forskningen er samfunnsnyttig er ikke om forskeren anses som verdensledende.

Leder i Forskerforbundet Petter Aaslestad er i det store og hele fornøyd med planen, men er enig i Kjeldstadlis poeng.

– De kunne godt spandert noen tanker på hvordan humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag er samfunnsnyttige, for de bidrar til at vi forstår oss selv og verden på nye måter, sier han.

mirjamf@klassekampen.no